Úradný vestník
Európskej únie

SK
Séria C

C/2026/4011

26.8.2026

P10_TA(2026)0076

Európsky semester pre koordináciu hospodárskych politík: priority v oblasti zamestnanosti a sociálnych vecí na rok 2026

Uznesenie Európskeho parlamentu z 11. marca 2026 o európskom semestri pre koordináciu hospodárskych politík: priority v oblasti zamestnanosti a sociálnych vecí – výročná správa 2026 (2025/2183(INI))

(C/2026/4011)

Európsky parlament,

— so zreteľom na článok 3 Zmluvy o Európskej únii,

— so zreteľom na články 9, 121, 148 a 149 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ),

— so zreteľom na Európsky pilier sociálnych práv, ktorý Rada, Európsky parlament a Komisia vyhlásili a podpísali 17. novembra 2017, a na jeho akčný plán prijatý v roku 2021, najmä na navrhnuté hlavné cieľové hodnoty do roku 2030 v oblasti zamestnanosti, zručností a znižovania chudoby,

— so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1263 z 29. apríla 2024 o účinnej koordinácii hospodárskych politík a mnohostrannom rozpočtovom dohľade a o zrušení nariadenia Rady (ES) č. 1466/97 ([1]), a najmä na jeho články 3, 4, 13 a 27,

— so zreteľom na správu Komisie o vývoji v oblasti zamestnanosti a sociálnej situácie v Európe (Employment and Social Developments in Europe), ktorá bola uverejnená v septembri 2025,

— so zreteľom na správu Komisie o vývoji trhu práce a miezd v Európe (Labour Market and Wage Development in Europe), ktorá bola uverejnená v októbri 2025,

— so zreteľom na návrh spoločnej správy Komisie a Rady o zamestnanosti z 25. novembra 2025, ktorý predložila Komisia (COM(2025)0958),

— so zreteľom na odporúčanie Komisie z 25. novembra 2025 na odporúčanie Rady o hospodárskej politike eurozóny (COM(2025)0957),

— so zreteľom na oznámenie Komisie z 25. novembra 2025 s názvom Správa o mechanizme varovania na rok 2026 (COM(2025)0956),

— so zreteľom na odporúčanie Komisie na odporúčanie Rady týkajúce sa ľudského kapitálu v Európskej únii z 25. novembra 2025 (COM(2025)0959),

— so zreteľom na príspevky európskych sociálnych partnerov k európskemu semestru 2026, a najmä k jesennému balíku,

— so zreteľom na správu Maria Draghiho o budúcnosti európskej konkurencieschopnosti, ktorá bola uverejnená v septembri 2024,

— so zreteľom na správu Enrica Lettu s názvom Oveľa viac než len trh, ktorá bola uverejnená v apríli 2024,

— so zreteľom na správu skupiny na vysokej úrovni o budúcnosti sociálnej ochrany a sociálneho štátu v EÚ, ktorá bola uverejnená v januári 2023,

— so zreteľom na článok 55 rokovacieho poriadku,

— so zreteľom na správu Výboru pre zamestnanosť a sociálne veci (A10-0033/2026),

A. keďže splnenie cieľa EÚ v oblasti zamestnanosti zabezpečiť, aby do roku 2030 bolo zamestnaných aspoň 78 % osôb vo veku 20 až 64 rokov, je na dobrej ceste; keďže v októbri 2025 bola miera nezamestnanosti v EÚ na úrovni 6 %, pričom v jednotlivých členských štátoch sa pohybovala od 2,6 % až po 10,6 %, zatiaľ čo nezamestnanosť mladých ľudí zostáva vysoká na úrovni 13,2 %; keďže miera nezamestnanosti a neisté pracovné podmienky sú naďalej vysoké

([1]) Ú. v. EÚ L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.

v prípade mladých ľudí, žien, starších pracovníkov, štátnych príslušníkov tretích krajín s nízkou a strednou kvalifikáciou, osôb so zdravotným postihnutím a Rómov a iných etnických menšín, a všetky tieto skupiny čelia štrukturálnym prekážkam zamestnanosti; keďže nezamestnanosť osôb so zdravotným postihnutím predstavuje 15,1 %; keďže vyššie úrovne zamestnanosti v EÚ by mali byť spojené s kvalitou pracovných miest, dôstojnými mzdami, zvyšovaním miezd a zvyšovaním produktivity;

B. keďže európsky semester je ústredným nástrojom koordinácie hospodárskej, fiškálnej a sociálnej politiky a politiky zamestnanosti v celej EÚ a jeho cieľom by malo byť systematickejšie začlenenie sociálnej spravodlivosti, environmentálnej udržateľnosti a medzigeneračnej spravodlivosti do makroekonomického riadenia, pričom jeho jadrom by mal byť Európsky pilier sociálnych práv a mala by sa dodržiavať zásada subsidiarity; keďže sa vynakladá úsilie o lepšie vyváženie monitorovania hospodárskych a sociálnych cieľov v postupe európskeho semestra s vypracovaním sociálneho prehľadu a nedávnym začlenením rámca sociálnej konvergencie do tohto postupu; keďže jesenný balík na rok 2026 bol predložený bez ročného prieskumu udržateľného rastu, pričom stanovil komplexnú a vyváženú stratégiu pre hospodárske a sociálne ciele, ciele v oblasti zamestnanosti a v oblasti životného prostredia EÚ a zakotvil európsky semester v širokej vízii udržateľného rastu Únie; keďže EÚ musí naďalej presadzovať konkurencieschopnosť, udržateľnosť a sociálnu spravodlivosť bez toho, aby sa mohol jeden cieľ plniť na úkor ostatných;

C. keďže 93,3 milióna ľudí, čo predstavuje 21 % obyvateľov EÚ, bolo v roku 2024 ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením (AROPE), čo znamená, že v plnení cieľa Európskeho piliera sociálnych práv do roku 2030 v oblasti znižovania chudoby sa dosiahol len obmedzený pokrok, a trend je taký, že viac ako polovica členských štátov sa uberá nesprávnym smerom; keďže riziko chudoby je oveľa vyššie v prípade žien, detí, starších ľudí, osôb so zdravotným postihnutím, komunity LGBTI+, osôb s nízkou kvalifikáciou, štátnych príslušníkov tretích krajín, Rómov, domácností s jedným rodičom a ľudí žijúcich vo vyľudnených oblastiach a pretrvávajú značné rozdiely medzi členskými štátmi a v rámci nich, a to aj medzi vidieckymi a mestskými oblasťami; keďže tento rozdiel medzi rastúcimi priemernými mzdami a pretrvávajúcou úrovňou chudoby poukazuje na štrukturálne výzvy v rozdelení príjmov, na trhoch práce a v koncipovaní a rozsahu systémov sociálnej ochrany; keďže viac ako 40 miliónov ľudí v EÚ, čo zodpovedá približne 9,2 % obyvateľstva, zažilo v roku 2024 energetickú chudobu, čo viedlo k materiálnej deprivácii; keďže nedostatočné pokrytie a neprimeranosť systémov minimálneho príjmu, dávok v nezamestnanosti a rodinných a detských prídavkov, ako aj prekážky v uplatnení sa na trhu práce a v prístupe ku kvalitným verejným službám, ako sú zdravotná starostlivosť, vzdelávanie, opatrovateľské služby a bývanie, prispievajú k pretrvávaniu chudoby a sociálneho vylúčenia, najmä medzi najviac znevýhodnenými skupinami; keďže bez zmeny prístupu k boju proti chudobe na úrovni EÚ a na vnútroštátnej úrovni nebude možné tento trend zvrátiť; keďže ambiciózna stratégia EÚ v oblasti boja proti chudobe bude mať zásadný význam pre zabezpečenie reakcie na chudobu, ktorá je viacrozmerným javom;

D. keďže každé štvrté dieťa v Európskej únii je stále ohrozené chudobou alebo sociálnym vylúčením, čo je viac ako v prípade populácie celkovo; keďže v plnení cieľa znížiť do roku 2030 počet detí ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením o 5 miliónov sa nedosiahol dostatočný pokrok, pričom percentuálny podiel detí ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením sa v rokoch 2019 až 2023 každoročne zvyšoval a je stále vysoký; keďže podľa návrhu spoločnej správy o zamestnanosti na rok 2026, ktorú predložila Komisia, bolo v roku 2024 v EÚ približne 19,5 milióna detí (24,2 %) ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením; keďže preventívne politiky a služby na podporu detí a rodín v súlade s Európskou zárukou pre deti majú zásadný význam pri riešení sociálno-ekonomických podmienok, ktoré môžu viesť k rozdeleniu rodiny a umiestneniu dieťaťa do ústavnej starostlivosti; keďže osobitný nástroj financovania Európskej záruky pre deti, ako aj synergie s inými fondmi EÚ a vnútroštátnymi fondmi sú mimoriadne dôležité v súčasnom aj budúcom viacročnom finančnom rámci; keďže podľa Komisie musí EÚ dodatočne investovať viac ako 11 miliárd EUR ročne, aby splnila barcelonské ciele v oblasti vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve do roku 2030 ([2]); keďže deti, ktoré môžu mať zo vzdelávania v ranom detstve najväčší prínos, ako napríklad deti zo znevýhodneného prostredia, sa na ňom zúčastňujú najmenej a naďalej čelia prekážkam v prístupe;

E. keďže v EÚ stále žije najmenej 1,4 milióna osôb so zdravotným postihnutím a takmer 300 000 detí v ústavoch; keďže obyvatelia ústavov sú izolovaní od širšej komunity a nemajú dostatočnú kontrolu nad svojimi životmi a rozhodnutiami, ktoré ich ovplyvňujú; keďže napriek tomu, že EÚ sa už dlho angažuje v procese deinštitucionalizácie, stále treba vynaložiť úsilie na úrovni EÚ aj vnútroštátnej úrovni, aby sa zraniteľným skupinám umožnil život v rodinnom alebo komunitnom prostredí;

([2]) Európska komisia, Vývoj v oblasti zamestnanosti a sociálnej situácie v Európe 2024, september 2024.

F. keďže každý dvanásty pracovník (8,2 %) v EÚ zažil v roku 2024 chudobu zamestnaných, čo oslabilo sociálnu súdržnosť, a zdôrazňuje, že zamestnanosť sama osebe neposkytuje úplnú ochranu pred chudobou ani sa nepremieta do lepších životných podmienok v dôsledku rastúcich životných nákladov a zníženej kúpnej sily; keďže nedávne zvýšenie zákonných minimálnych miezd, často o 20 % v rokoch 2022 až 2025 a o 40 % vo niekoľkých členských štátoch, pomohlo chrániť kúpnu silu pracovníkov s nízkymi mzdami a podporilo rast miezd v odvetviach s nízkymi mzdami; keďže napriek tomu, že reálne mzdy vo väčšine členských štátov prekročili úrovne z obdobia pred pandémiou, niekoľko veľkých ekonomík sa ešte nevrátilo na tieto úrovne;

G. keďže zmena klímy prehlbuje nerovnosti a zasiahla najmä najzraniteľnejšie skupiny, ktoré sú zvyčajne viac vystavené environmentálnym rizikám, napríklad vysokým teplotám, čo vedie k nižším normám kvality pracovných miest, strate produktivity a väčšej neistote pracovných miest; keďže prechod na klimaticky neutrálne hospodárstvo musí byť sociálne spravodlivý a inkluzívny pre všetkých a očakáva sa, že do roku 2030 vytvorí 1 až 2,5 milióna dodatočných pracovných miest, ak ho podporia správne politiky zamestnanosti a vzdelávania; keďže silné a primerane financované systémy sociálnej ochrany, ako aj politiky tvorby kvalitných pracovných miest sú nevyhnutným predpokladom na zabezpečenie spravodlivého a primeraného prechodu na klimaticky neutrálne hospodárstvo a digitálnej transformácie;

H. keďže EÚ čelí pretrvávajúcemu nedostatku pracovnej sily a zručností vo viacerých odvetviach, ktorý je spôsobený rôznymi faktormi, ako sú demografické a technologické zmeny, nesúlad medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami, kvalita pracovných miest a nedostatočná atraktívnosť kvalitných verejných služieb a investície do nich, čo sa označuje za kľúčovú prekážku rastu a konkurencieschopnosti EÚ; keďže obmedzené kariérne vyhliadky a neisté pracovné podmienky mladých ľudí v častiach Únie prispievajú k odlivu talentov medzi regiónmi EÚ a tretími krajinami, čím sa tento nedostatok ešte viac zhoršuje; keďže v návrhu Komisie na spoločnú správu o zamestnanosti na rok 2026 sa zdôrazňuje, že riešenie štrukturálnych nedostatkov trhu práce prostredníctvom lepšej kvality pracovných miest podporuje vyššiu produktivitu, hospodársku výkonnosť, sociálnu spravodlivosť a súdržnosť; keďže zlepšenie práv pracovníkov, kolektívne vyjednávanie, aktívne politiky trhu práce, prístup k sociálnej ochrane a príležitostiam na rozvoj zručností pre všetkých vrátane štátnych príslušníkov tretích krajín, ako aj cielené aktivačné opatrenia pre 51 miliónov ľudí v produktívnom veku, ktorí v súčasnosti nie sú súčasťou pracovnej sily, by pomohli posilniť účasť, inkluzívnosť a konkurencieschopnosť; keďže sa očakáva, že do roku 2050 sa počet pracujúceho obyvateľstva EÚ zníži až o 18,8 milióna ľudí, čo znamená, že legálna migrácia pracovnej sily môže pomôcť reagovať na vyvíjajúce sa potreby trhu práce;

I. keďže v roku 2022 bola miera účasti dospelých na vzdelávaní na úrovni 39,5 %, čo naznačuje, že vo väčšine členských štátov je potrebné väčšie úsilie na dosiahnutie cieľa 60 % dospelých zúčastňujúcich sa na vzdelávaní a odbornej príprave do roku 2030; keďže integrovaný prístup ku koordinácii politík v rámci európskeho semestra poskytuje rámec na smerovanie potrebných investícií do rozvoja ľudského kapitálu, systémov vzdelávania a odbornej prípravy; keďže treba vyvinúť ďalšie značné úsilie s cieľom zabezpečiť poskytovanie kvalitných politík v oblasti odborného vzdelávania a prístupu k nim, a to najmä pre pracovníkov v menej kvalifikovaných povolaniach, na podporu celoživotného vzdelávania a posilnenie konkurencieschopnosti EÚ, odolnosti a inkluzívnosti pracovnej sily EÚ; keďže vzhľadom na transformačné výzvy, ktorým EÚ čelí, nemusia samotné verejné výdavky pokryť rozsah potrieb zvyšovania úrovne zručností a rekvalifikácie; keďže v roku 2022 sa priemerné skóre základných zručností 15-ročných v rámci Programu pre medzinárodné hodnotenie žiakov (PISA) v porovnaní s rokom 2018 znížilo, pričom nedostatočné výsledky sa neúmerne týkali znevýhodnených študentov, čo zdôrazňuje potrebu reforiem a trvalých investícií do vzdelávania a odbornej prípravy na podporu budúcich generácií a ich prechodu zo vzdelávania do práce;

J. keďže dodatočné investičné potreby do sociálnej infraštruktúry sa odhadujú na 192 miliárd EUR ročne, a to aj do cenovo dostupného bývania, zdravotnej a dlhodobej starostlivosti, vzdelávania a celoživotného vzdelávania ([3]); keďže sa musí klásť dôraz na hospodársku návratnosť sociálnych investícií, najmä verejných výdavkov na deti a mládež, ktoré nielen zlepšujú životnú úroveň a znižujú chudobu, ale sú aj kľúčovými hnacími silami udržateľného a inkluzívneho hospodárskeho rastu, vyššej produktivity a zvýšenej miery zamestnanosti; keďže nedostatočné investície do vzdelávania a výskumu oslabujú perspektívu dlhodobého rastu; keďže pre deti sú sociálne investície investíciou do budúcnosti, ktorá vedie k lepším vyhliadkam na vzdelanie a zamestnanie, čo zase posilňuje hospodárske ukazovatele; keďže je potrebné ďalšie úsilie o meranie nedostatku sociálnych investícií v EÚ v období po obnove, investícií do sociálnych služieb a ich pokrytia, ako aj ich hospodárskej návratnosti; keďže vypracovanie spoločných ukazovateľov údajov o výdavkoch na sociálne služby a ich pokrytí, ako je Európsky index sociálnych služieb, by posilnilo odporúčania založené na dôkazoch a účinné monitorovanie ich vykonávania v rámci európskeho semestra;

([3]) Pracovný dokument útvarov Komisie z 27. mája 2020 s názvom Identifikácia potrieb obnovy Európy (SWD(2020)0098), ktorý je sprievodným dokumentom k oznámeniu Komisie s názvom Správny čas pre Európu: náprava škôd a príprava budúcnosti pre ďalšie generácie (COM(2020)0456).

K. keďže tlaky na náklady na bývanie a vysoké ceny energie predstavujú pre domácnosti značnú záťaž, ale politika bývania je v odporúčaniach pre jednotlivé krajiny často nedostatočne zastúpená, a to aj napriek jej makroekonomickému významu a tomu, že zohráva kľúčovú úlohu v oblasti istoty príjmov, sociálneho začlenenia a odolnosti voči životným nákladom; keďže investície do sociálnych služieb a zvyšovania ponuky bývania vrátane sociálneho a cenovo dostupného bývania, ako aj do energetickej účinnosti a obnovy budov a riešenia nedostatku zručností zohrávajú kľúčovú úlohu pri znižovaní chudoby vrátane energetickej chudoby a zlepšovaní cenovej dostupnosti;

L. keďže rozdiel v odmeňovaní žien a mužov v EÚ je v súčasnosti na úrovni 12 %, čo je spôsobené neprimeraným podielom povinností v domácnosti a starostlivosti o deti, ktoré vykonávajú ženy, a pretrvávajúcim podhodnocovaním profesií, v ktorých prevládajú ženy, ako aj ďalšími faktormi; keďže ženy čelia vyššiemu riziku chudoby, najmä vo vyššom veku, pričom rozdiel v dôchodkoch medzi mužmi a ženami v súčasnosti dosahuje 25 % ([4]);

1. zdôrazňuje konkurenčnú výhodu investovania do sociálneho modelu EÚ; žiada, aby sa odporúčania skupiny na vysokej úrovni pre budúcnosť sociálnej ochrany a sociálneho štátu, ako aj odporúčania z Lettovej a Draghiho správy začlenili do procesu európskeho semestra s cieľom chrániť a posilniť sociálne trhové hospodárstvo EÚ; zdôrazňuje potrebu vyváženého prístupu, ktorý podporuje sociálne práva, verejné služby a štruktúry a pokrytie kolektívneho vyjednávania, ako aj konkurencieschopnosť; víta začlenenie Európskeho piliera sociálnych práv do rámca správy hospodárskych záležitostí a vyzýva členské štáty, aby využili možnosť predĺženia obdobia úprav na investovanie do priorít Európskeho piliera sociálnych práv; žiada, aby sa integrovaný rámec správy zohľadnil vo vnútorných procesoch inštitúcií EÚ so zapojením ich hospodárskych a sociálnych orgánov v rovnakej miere;

2. naliehavo vyzýva Komisiu a členské štáty, aby v plnej miere vykonávali Európsky pilier sociálnych práv (EPSR); zdôrazňuje, že aktualizovaný akčný plán EPSR musí premietnuť politické záväzky do konkrétnych a ambicióznych opatrení podporených jasnými, merateľnými cieľmi a spoľahlivými ukazovateľmi monitorovania s cieľom účinne riešiť chudobu a sociálne vylúčenie a podporovať pracovníkov pri riadení zelenej a digitálnej transformácie, najmä pokiaľ ide o zručnosti, odborné vzdelávanie a prípravu a celoživotné vzdelávanie; žiada, aby ciele akčného plánu na realizáciu EPSR boli zakotvené v jadre európskeho semestra tým, že sa stanú referenčnými hodnotami v posúdeniach európskeho semestra; konštatuje, že návrh Komisie na spoločnú správu o zamestnanosti na rok 2026 sa do veľkej miery zameriava na nedostatok zručností a pracovnej sily a chýba v ňom komplexné posúdenie vykonávania 20 zásad EPSR, ako sa vyžaduje v nariadení (EÚ) 2024/1263; vyzýva Komisiu, aby zabezpečila, že všetky zásady EPSR sa budú riešiť v budúcich cykloch s cieľom zabezpečiť presný a úplný obraz sociálnej situácie v EÚ;

3. víta ambíciu Komisie odstrániť chudobu do roku 2050, jej európsky plán pre cenovo dostupné bývanie a jej zámer navrhnúť akt o kvalitných pracovných miestach; okrem toho víta prvú stratégiu EÚ v oblasti boja proti chudobe a posilnenie Európskej záruky pre deti; zdôrazňuje potrebu súdržnosti medzi európskym semestrom, opatreniami nadväzujúcimi na akčný plán na realizáciu EPSR a týmito nadchádzajúcimi nástrojmi s merateľnými cieľmi a zodpovedajúcimi odporúčaniami pre jednotlivé krajiny;

4. pripomína záväzok predsedníčky Komisie Ursuly von der Leyenovej z roku 2019, a to zabezpečiť, aby každé dieťa v Európe ohrozené chudobou alebo sociálnym vylúčením malo prístup k najzákladnejším právam, ako sú zdravotná starostlivosť a vzdelanie, po ktorom nasledovalo prijatie odporúčania Rady (EÚ) 2021/1004 zo 14. júna 2021, ktorým sa zriaďuje Európska záruka pre deti ([5]); zdôrazňuje, že ciele Európskej záruky pre deti nemožno dosiahnuť bez ambiciózneho osobitného rozpočtu na úrovni EÚ a na vnútroštátnej úrovni; v tejto súvislosti opakuje svoju výzvu na vyčlenenie značného osobitného rozpočtu vo výške najmenej 20 miliárd EUR na Európsku záruku pre deti; zdôrazňuje, že je naliehavo potrebné, aby sa tento osobitný rozpočet vyčlenil v budúcom viacročnom finančnom rámci s cieľom reagovať na rastúci problém chudoby detí a sociálneho vylúčenia;

5. zdôrazňuje význam odstránenia chudoby a sociálneho vylúčenia detí s cieľom prelomiť medzigeneračné cykly; víta zaradenie posúdenia vykonávania záruky pre deti do všetkých správ o jednotlivých krajinách v rámci jarného balíka 2025 a nabáda na nepretržité monitorovanie pokroku v rámci európskeho semestra; vyjadruje však poľutovanie nad

([4]) Európsky inštitút pre rodovú rovnosť, Index rodovej rovnosti, https://eige.europa.eu/gender-equality-index/2025/country.
([5]) Ú. v. EÚ L 223, 22.6.2021, s. 14, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2021/1004/oj.

tým, že na tieto zistenia sa nadviazalo len v dvoch odporúčaniach pre jednotlivé krajiny v roku 2025, ktoré vyzývajú na prijatie opatrení na riešenie chudoby detí; domnieva sa, že odporúčania pre jednotlivé krajiny by mali odrážať súlad rozpočtu členských štátov s minimálnymi požiadavkami pridelenia prostriedkov na riešenie chudoby detí stanovenými v nariadení o ESF+ ([6]);

6. opakuje svoju výzvu na zvýšenie financovania Európskej záruky pre deti so značným vyčleneným rozpočtom a na to, aby členské štáty vyčlenili najmenej 5 % svojich pridelených prostriedkov z ESF+ na boj proti chudobe detí a podporu blahobytu detí, pričom najmenej 10 % by sa malo prideliť členským štátom, v ktorých miera chudoby detí presahuje priemer EÚ;

7. je znepokojený mierou nezamestnanosti mladých ľudí, ktorá je stále viac ako dvakrát vyššia ako celková miera nezamestnanosti v EÚ; zdôrazňuje, že pokiaľ ide o mladých ľudí, je nevyhnutné doplniť opatrenia na aktiváciu zamestnanosti o nepretržitú podporu vrátane prístupu k integrovaným sociálnym službám, bývaniu a podpore duševného zdravia, s cieľom zabezpečiť, aby pokračovali vo vzdelávaní alebo v zamestnaní; zdôrazňuje, že členské štáty by mali investovať do posilnenej záruky pre mladých ľudí s cieľom zabezpečiť kvalitnú a včasnú podporu pre všetkých mladých ľudí vo veku do 30 rokov, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy (NEET); vyzýva členské štáty, aby posilnili používanie rozšírenej záruky pre mladých ľudí ako nástroja na podporu osôb opúšťajúcich ústavnú starostlivosť a zabránili tzv. priepasti v starostlivosti, a to aj zabezpečením prístupu ku kariérnemu poradenstvu;

8. vyzýva Komisiu a členské štáty, aby v rámci európskeho semestra podporovali vysokokvalitné a spravodlivo platené stáže a zabránili ich zneužívaniu ako náhrady za riadne zamestnanie; žiada, aby pripravovaná smernica o zlepšení pracovných podmienok stážistov ([7]) bola ambiciózna a komplexná a zabezpečila úplnú ochranu práv stážistov vrátane možnosti ukončiť stáž bez ujmy v prípade porušenia základných práv, a vyzýva na rýchle ukončenie rokovaní;

9. domnieva sa, že sú potrebné opatrenia na úrovni EÚ a členských štátov s cieľom predchádzať pretrvávajúcej vysokej miere chudoby a sociálneho vylúčenia a riešiť ju, a v tejto súvislosti víta oznámenie prvej stratégie EÚ v oblasti boja proti chudobe; domnieva sa, že táto stratégia musí poskytnúť komplexný prístup k riešeniu základných príčin a viacrozmerných aspektov chudoby a sociálneho vylúčenia s konkrétnymi opatreniami, pridelením značných rozpočtových prostriedkov, jasnými cieľmi, míľnikmi a štrukturálnymi opatreniami a zároveň zabezpečiť dôsledné vykonávanie a monitorovanie; vyzýva členské štáty, aby vykonávali smernicu o primeraných minimálnych mzdách ([8]) a bojovali tak proti chudobe pracujúcich a stimulovali prácu; požaduje, aby stratégia EÚ v oblasti boja proti chudobe kládla dôraz na boj proti chudobe detí s cieľom narušiť cyklus chudoby; naliehavo vyzýva členské štáty, aby v plnej miere vykonávali odporúčanie Rady o primeranom minimálnom príjme ([9]);

10. pripomína význam zlepšenia prístupu samostatne zárobkovo činných osôb k sociálnej ochrane a vyzýva Komisiu, aby prostredníctvom procesu európskeho semestra monitorovala vykonávanie odporúčania Rady o prístupe pracovníkov a samostatne zárobkovo činných osôb k sociálnej ochrane ([10])vrátane odporúčaní pre jednotlivé krajiny; pripomína, že vzhľadom na to, že podiel samostatne zárobkovo činných osôb v kultúrnom a kreatívnom sektore je v porovnaní s celkovou populáciou viac ako dvojnásobný, treba v tomto sektore prijať cielené opatrenia; v tejto súvislosti víta oznámenie Charty umelcov EÚ, ktorej cieľom je zdôrazniť hlavné základy a záväzky týkajúce sa spravodlivých pracovných podmienok v tomto odvetví, naliehavo však vyzýva Komisiu, aby jej zverejnenie posunula na rok 2026, keďže ide o dlhodobo neriešené problémy;

11. vyjadruje poľutovanie nad tým, že ciele strategického rámca EÚ pre Rómov sa v členských štátoch aktívnejšie nepresadzujú a že sa im v procese európskeho semestra nevenuje trvalá pozornosť, najmä v odporúčaniach pre jednotlivé krajiny; zdôrazňuje cieľ strategického rámca znížiť rozdiel v zamestnanosti medzi Rómami a celkovou populáciou na polovicu a zabezpečiť, aby do roku 2030 pracovalo aspoň 60 % Rómov; vyzýva členské štáty, aby prijali integrovaný prístup zameraný na rovnosť a zabezpečili, aby sa verejné politiky a služby účinne dostali ku všetkým Rómom vrátane tých, ktorí žijú v odľahlých a vo vidieckych oblastiach;

([6]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1057 z 24. júna 2021, ktorým sa zriaďuje Európsky sociálny fond plus (ESF+) a zrušuje nariadenie (EÚ) č. 1296/2013 (Ú. v. EÚ L 231, 30.6.2021, s. 21, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1057/oj).

([7]) Návrh Komisie z 20. marca 2024 na smernicu Európskeho parlamentu a Rady o lepších pracovných podmienkach pre stážistov, ich presadzovaní a boji proti vydávaniu riadnych pracovnoprávnych vzťahov za stáže („smernica o stážach“) (COM(2024)0132).

([8]) Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2022/2041 z 19. októbra 2022 o primeraných minimálnych mzdách v Európskej únii (Ú. v. EÚ L 275, 25.10.2022, s. 33, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2041/oj).

([9]) Odporúčanie Rady z 30. januára 2023 o primeranom minimálnom príjme zaručujúcom aktívne začleňovanie 2023/C 41/01 (Ú. v. EÚ C 41, 3.2.2023, s. 1).

([10]) Odporúčanie Rady z 8. novembra 2019 o prístupe k sociálnej ochrane pre pracovníkov a samostatne zárobkovo činné osoby (Ú. v. EÚ C 387, 15.11.2019, s. 1).

12. so znepokojením pripomína pretrvávajúci rozdiel v zamestnanosti osôb so zdravotným postihnutím na úrovni približne 24 % a na druhej strane cieľ EÚ prejsť od inštitucionálnej starostlivosti ku komunitnej alebo rodinnej starostlivosti pre všetky dotknuté osoby; vyzýva Komisiu, aby riešila rozdiely v zamestnanosti osôb so zdravotným postihnutím prostredníctvom európskeho semestra, a to aj v odporúčaniach pre jednotlivé krajiny, a aby aktualizovala stratégiu EÚ v oblasti práv osôb so zdravotným postihnutím na roky 2021 – 2030 v súlade s Dohovorom OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím prostredníctvom nových hlavných iniciatív vrátane európskej záruky zamestnanosti a získania zručností pre osoby so zdravotným postihnutím; opakuje svoju výzvu Komisii, aby predložila akčný plán deinštitucionalizácie, ktorý by sa vzťahoval na všetky skupiny, ktoré stále žijú v ústavoch, vrátane detí, osôb so zdravotným postihnutím, osôb s problémami duševného zdravia a ľudí bez domova; zdôrazňuje, že pokrok v deinštitucionalizácii by sa mal monitorovať v rámci európskeho semestra, a vyzýva členské štáty, aby v plnej miere využívali ESF+ a ďalšie fondy EÚ a vnútroštátne fondy na dokončenie tohto procesu, rozvoj komunitných služieb a investície do prevencie;

13. víta trvalé začlenenie rámca sociálnej konvergencie do európskeho semestra; zdôrazňuje jeho význam spolu so sociálnym prehľadom pre identifikáciu rizík a sledovanie pokroku v oblasti vzostupnej sociálnej konvergencie, znižovania nerovností, posilňovania systémov sociálnej ochrany a presadzovania dôstojných pracovných podmienok a podporných opatrení na zabezpečenie spravodlivosti v procese transformácie; vyzýva Komisiu, aby v tomto novom rámci ďalej rozvíjala inovačné nástroje kvantitatívnej a kvalitatívnej analýzy s cieľom optimálne ich využiť v budúcich cykloch európskeho semestra; vyzýva Komisiu, aby v druhej fáze analyzovala riziká pre vzostupnú sociálnu konvergenciu, ktoré sa zdôrazňujú v spoločnej správe o zamestnanosti na rok 2025, vrátane výsledkov nedostatočne zastúpených skupín v oblasti zamestnanosti, predčasného ukončenia školskej dochádzky a vzdelávania dospelých a chudoby a aby s dotknutými členskými štátmi prediskutovala prijaté alebo plánované opatrenia na riešenie týchto rizík; konštatuje, že riešenie výziev identifikovaných v spoločnej správe o zamestnanosti prispeje k dosiahnutiu vzostupnej sociálnej konvergencie;

14. vyzýva Komisiu, aby zlepšila a aktualizovala sociálny prehľad a zabezpečila, že bude odrážať hnacie sily a vplyvy nerovnosti, ako aj rovnaké príležitosti, dôstojné zamestnanie, rozdelenie bohatstva, prístup k verejným a sociálnym službám, primerané dôchodky, bývanie a bezdomovectvo, duševné zdravie, diskrimináciu a sociálne vplyvy zhoršovania životného prostredia a zmeny klímy; vyzýva Komisiu, aby k chudobe zamestnaných osôb pristupovala ako k varovnému signálu v rámci sociálneho prehľadu a aby navrhla odporúčania pre jednotlivé krajiny, ak takéto trendy pretrvávajú; zdôrazňuje potrebu riešiť výzvy označené v porovnávacom prehľade ako „kritické“ alebo „výzvy, ktoré treba sledovať“, vrátane predčasného ukončenia školskej dochádzky, nadmerného zaťaženia nákladmi na bývanie, vplyvu sociálnych transferov, rozdielov v zamestnanosti osôb so zdravotným postihnutím, subjektívne neuspokojených potrieb lekárskej starostlivosti, starostlivosti o deti, základných digitálnych zručností a chudoby detí; vyzýva na používanie indexu sociálneho pokroku a indexu rodovej rovnosti s cieľom lepšie merať nerovnosť, prístup k príležitostiam a blahobyt pomocou rozčlenených údajov; zdôrazňuje potrebu včasných, harmonizovaných a transparentných údajov a metodík na zlepšenie tvorby politiky založenej na dôkazoch a cielených sociálnych investícií a na zosúladenie sociálneho prehľadu so všetkými 20 zásadami Európskeho piliera sociálnych práv;

15. pripomína, že ukazovateľ miery rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia (AROPE) nedostatočne zachytáva základné príčiny chudoby a zložité nerovnosti, najmä pokiaľ ide o osoby žijúce mimo súkromných domácností, kvalitatívne aspekty chudoby a životné skúsenosti s marginalizáciou, a zároveň sa domnieva, že chudoba presahuje rámec nedostatočného príjmu alebo materiálnej deprivácie; vyzýva Výbor pre sociálnu ochranu, aby v spolupráci s príslušnými zainteresovanými stranami obnovil štatistické opatrenie AROPE s cieľom rozšíriť ho o silnejšie, členitejšie a viacrozmerné chápanie chudoby a sociálneho vylúčenia;

16. pripomína, že sociálne investície môžu mať pozitívny vplyv na hospodársky rast, produktivitu a konkurencieschopnosť a zároveň prispievať k fiškálnej udržateľnosti a podporovať vzostupnú sociálnu súdržnosť, životné a pracovné podmienky a začlenenie zraniteľných skupín; vyzýva Komisiu a členské štáty, aby považovali sociálne investície za základ udržateľného rastu a zamerali sa na investície, ktoré preukázali svoju účinnosť z hľadiska rastu, produktivity, kvality pracovných miest a zvýšenia účasti na trhu práce; vyzýva členské štáty, aby do 31. decembra 2026 v plnej miere a cielene využívali Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti na riešenie výziev uvedených v odporúčaniach pre jednotlivé krajiny; žiada, aby Komisia poskytla usmernenia o využívaní súkromných investícií a verejno-súkromných partnerstiev na odstránenie nedostatkov v sociálnej infraštruktúre; víta spustenie vedomostného centra pre sociálne investície s cieľom zlepšiť vzájomné učenie a technickú pomoc, pokračovať v zlepšovaní včasnosti a dostupnosti sociálnych ukazovateľov, znížiť oneskorenia pri posudzovaní trendov chudoby a nerovnosti a zlepšiť prístup členských štátov k údajom na hodnotenie politík a posúdenie vplyvu;

17. pripomína, že sociálne hospodárstvo je kľúčovým prvkom sociálnych investícií, pričom zohráva jedinečnú úlohu pri vývoji inkluzívnych a inovačných riešení na miestnej úrovni a prispieva k vytváraniu kvalitných pracovných miest, poskytovaniu cenovo dostupných a prístupných sociálnych služieb a služieb na miestnej úrovni a k zelenej a digitálnej transformácii; konštatuje, že verejná podpora sociálneho hospodárstva je silná, pričom 88 % respondentov Eurobarometra podporuje stratégie a právne predpisy na jeho presadzovanie; vyzýva Komisiu a členské štáty, aby posilnili svoje rámcové podmienky uľahčením prístupu k financovaniu, poskytovaním príležitostí na budovanie kapacít a zabezpečením jeho viditeľnosti a aby zohľadnili ciele akčného plánu pre sociálne hospodárstvo v európskom semestri, a to aj prostredníctvom odporúčaní pre jednotlivé krajiny a cieleného využívania finančných prostriedkov EÚ;

18. zdôrazňuje, že plán Komisie pre cenovo dostupné bývanie by sa mal lepšie začleniť do európskeho semestra s väčším dôrazom na odporúčania pre jednotlivé krajiny týkajúce sa cenovo dostupného, dôstojného a udržateľného bývania, najmä pre skupiny s nízkymi a strednými príjmami, ako aj pre osoby so zdravotným postihnutím a staršie osoby; vyzýva na posilnené monitorovanie pokroku členských štátov pri zabezpečovaní prístupu k primeranému, bezpečnému a nesegregovanému bývaniu pre rómske komunity žijúce v extrémnej chudobe; pripomína signatárom Lisabonskej deklarácie o európskej platforme na boj proti bezdomovectvu cieľ odstrániť bezdomovectvo do roku 2030; vyzýva členské štáty, aby kombinovali opatrenia, ktoré zvyšujú ponuku, znižujú náklady na budovy a riešia nedostatok pracovnej sily v sektore stavebníctva a bývania, s podporou na strane dopytu, ktorá ľuďom, najmä domácnostiam v zraniteľných situáciách, umožňuje prístup k cenovo dostupnému, dôstojnému a udržateľnému bývaniu; zdôrazňuje, že národné strednodobé fiškálno-štrukturálne plány a investičné stratégie by mali podporovať sociálne a cenovo dostupné bývanie, prevenciu a znižovanie bezdomovectva a obnovu budov s cieľom znížiť energetickú chudobu a zlepšiť podmienky bývania, najmä pre zraniteľné domácnosti; pripomína, že zo Sociálno-klimatického fondu sa od roku 2026 budú členským štátom poskytovať finančné prostriedky na podporu zraniteľných domácností a mikropodnikov;

19. zdôrazňuje, že investície do vysokokvalitného, dostupného vzdelávania a celoživotného vzdelávania sú strategickou sociálnou investíciou, ktorá je nevyhnutná pre súdržnosť, začlenenie a prípravu pracovnej sily na zelenú a digitálnu transformáciu a potreby EÚ súvisiace s obranou, a to aj prostredníctvom odborného vzdelávania a prípravy a učňovskej prípravy; víta návrh odporúčania Rady týkajúceho sa ľudského kapitálu v EÚ a jeho zameranie na riešenie nedostatku zručností, využívanie informácií o zručnostiach pri navrhovaní stratégií v oblasti zručností a rozvoj širokého spektra základných zručností vrátane gramotnosti v oblastiach digitálnych technológií, občianstva a umelej inteligencie, s cieľom pripraviť jednotlivcov na moderný život; uznáva, že nedostatočné investície do ľudského kapitálu brzdia inovácie, konkurencieschopnosť a schopnosť ľudí naplno využiť svoj potenciál;

20. zdôrazňuje, že iniciatívy EÚ v oblasti nedostatku zručností by mali poskytovať silnejšiu podporu komplexným a inkluzívnym systémom vzdelávania a odbornej prípravy, a to aj prostredníctvom aktívnych politík trhu práce, individuálnych vzdelávacích účtov a mikrocertifikátov a posilnenia postupov validácie neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa; ďalej zdôrazňuje význam zlepšenia a uľahčenia spravodlivej mobility pracovnej sily v rámci EÚ a úlohu legálnej migrácie a uznávania zahraničných kvalifikácií pri riešení nedostatku zručností; vyjadruje znepokojenie nad tým, že účasť dospelých na odbornej príprave je vo väčšine členských štátov výrazne pod cieľovou hodnotou 60 %, a to najmä medzi nízkokvalifikovanými pracovníkmi, staršími pracovníkmi, štátnymi príslušníkmi tretích krajín a osobami so zdravotným postihnutím; vyzýva Komisiu, aby v nadchádzajúcom balíku opatrení v oblasti spravodlivej mobility pracovnej sily predložila konkrétne riešenia nedostatku zručností, riešila pretrvávajúce výzvy a zabezpečila, aby sa nadchádzajúca iniciatíva na zaistenie prenosnosti zručností zaoberala súčasnými prekážkami uznávania zručností;

21. je pevne presvedčený, že individuálne právo na odbornú prípravu pre pracovníkov počas pracovného času, ktoré rieši hlavné prekážky účasti na odbornej príprave, môže zabezpečiť kvalitné zvyšovanie úrovne zručností a rekvalifikáciu, odbornú prípravu zamestnancov a podporu v kariérnom raste s cieľom zabezpečiť pre zamestnávateľov predvídateľnú a stabilnú ponuku kvalifikovaných pracovníkov; zdôrazňuje, že treba riešiť nákladovú prekážku zabezpečením toho, aby odborná príprava bola pre pracovníkov bezplatná, podporená financovaním, daňovými stimulmi a partnerstvami; zdôrazňuje, že vnútroštátne inštitúcie a sociálni partneri sú zodpovední za odbornú prípravu zamestnancov, a zdôrazňuje ich zásadnú úlohu pri uplatňovaní práva na odbornú prípravu; v tejto súvislosti vyzýva členské štáty, aby uprednostňovali a podporovali systémy odbornej prípravy, ktoré spoločne vyvinuli pracovníci a ich zamestnávatelia, a zabezpečili, aby zvyšovanie úrovne zručností a rekvalifikácia zodpovedali skutočnému dopytu trhu a prispievali ku kariérnemu postupu; vyzýva Komisiu, aby preskúmala a vydala usmernenia o tom, ako môžu verejno-súkromné partnerstvá medzi členskými štátmi a podnikmi financovať odbornú prípravu, rekvalifikáciu a zvyšovanie úrovne zručností pracovníkov, najmä právo na odbornú prípravu jednotlivých pracovníkov;

22. zdôrazňuje, že medzigeneračná spravodlivosť sa musí stať štrukturálnou zložkou európskeho semestra; vyzýva Komisiu, aby v rámci svojej stratégie medzigeneračnej spravodlivosti začlenila ukazovatele týkajúce sa blahobytu mladých a starších ľudí, prístupu ku kvalitným pracovným miestam, cenovej dostupnosti bývania, dostupnosti, fyzickej prístupnosti a primeranosti minimálneho príjmu a dôchodkov, prístupu ku kvalitným službám v oblasti duševného zdravia a vysokokvalitného vzdelávania a zručností do hodnotiaceho rámca európskeho semestra a aby

vyhodnotila dlhodobé a distribučné vplyvy fiškálnych a reformných odporúčaní; vyzýva Komisiu, aby posúdila dlhodobé hospodárske, environmentálne a sociálne vplyvy politických odporúčaní vrátane nedostatočných investícií na budúce generácie; zdôrazňuje potrebu lepšie začleniť vplyv demografickej zmeny a predlžovania dĺžky života do európskeho semestra; zdôrazňuje, že demografické zmeny si vyžadujú politiky na zvýšenie účasti pracovnej sily; zdôrazňuje potrebu opatrení, ktoré podporujú aktívne starnutie a zabezpečujú dlhodobú udržateľnosť dôchodkových systémov a systémov starostlivosti; domnieva sa, že odporúčania pre jednotlivé krajiny by mali podporovať dôchodky, ktoré zabezpečia dôstojný život, blahobyt a prístup ku kvalitnej, dostupnej zdravotnej starostlivosti a službám prevencie pre všetkých;

23. zdôrazňuje, že v rámci európskeho semestra sa výdavky na obranu musia plánovať koordinovaným, účinným, transparentným a európskym spôsobom, aby sa maximalizovali spoločenské prínosy; zdôrazňuje, že investície súvisiace s bezpečnosťou by sa mali zamerať aj na odolnosť spoločnosti vrátane infraštruktúry s vysokým civilným prínosom, sociálnu ochranu, občiansku výchovu, demokratickú odolnosť a ochranu pred dezinformáciami, pričom uznáva, že sociálna stabilita a demokratická dôvera sú dôležitými zložkami európskej bezpečnostnej architektúry a musia sa zohľadniť v analýze dlhodobých reforiem a investičných potrieb v rámci semestra;

24. zdôrazňuje, že odporúčania európskeho semestra v roku 2026 budú mať zásadný význam pre formovanie budúceho viacročného finančného rámca; domnieva sa, že reformy a investície by sa mali vyberať na základe efektívnosti a účinnosti, s akou riešia príslušné odporúčania pre jednotlivé krajiny; upozorňuje, že ak sa má financovanie EÚ prepojiť s usmerneniami semestra, tieto usmernenia musia byť sociálne vyvážené v plnom súlade s Európskym pilierom sociálnych práv a pri vyplácaní finančných prostriedkov musia zohrávať dôležitú úlohu regionálni a miestni aktéri; v tejto súvislosti so znepokojením berie na vedomie návrh Komisie týkajúci sa sociálnych výdavkov, pri ktorom hrozí oslabenie ich zamerania na ciele v oblasti zamestnanosti a sociálne ciele, a požaduje samostatný a posilnený ESF+ s tematickým zameraním;

25. domnieva sa, že sociálny model EÚ je neoddeliteľnou súčasťou jej konkurencieschopnosti a že v úsilí o zjednodušenie administratívnej záťaže pre podniky sa musia zachovať a zaručiť sociálne práva; zdôrazňuje, že kvalita pracovných miest a necenová konkurencieschopnosť, ako napríklad kvalita výrobkov a služieb, môžu tiež podporiť produktivitu a rast miezd; vyzdvihuje význam zabezpečenia väčšej zrozumiteľnosti, proporcionality a právnej istoty, najmä pre malé a stredné podniky a samostatne zárobkovo činné osoby, a zdôrazňuje, že takéto prístupy by mali rešpektovať rozmanitosť modelov trhu práce v jednotlivých členských štátoch a zároveň podporovať udržateľnú hospodársku činnosť a vytváranie kvalitných pracovných miest;

26. podporuje demokratickejší proces európskeho semestra, v rámci ktorého sa Európsky parlament výrazne podieľa na určovaní priorít hospodárskej a sociálnej politiky a prijíma rozhodnutia v oblasti správy hospodárskych záležitostí; trvá na tom, že do formulovania a monitorovania vnútroštátnych reforiem a nadväzujúcich opatrení sa musia systematicky zapájať sociálni partneri, organizácie občianskej spoločnosti a regionálni a miestni aktéri, a to v primeranom čase a transparentne; naliehavo vyzýva Komisiu a členské štáty, aby zabezpečili ich riadne zapojenie do všetkých fáz analýzy, a to aj v rámci sociálnej konvergencie, s cieľom posilniť zodpovednosť a zabezpečiť, aby sa sociálne práva EÚ stali realitou v praxi; zdôrazňuje, že dodržiavanie zásady subsidiarity a právomocí členských štátov je aj naďalej ústredným prvkom európskeho semestra; pripomína, že Komisia by mala zabezpečiť, aby európsky semester a rámec správy hospodárskych záležitostí EÚ posúdili vplyv odporúčaných reforiem na rodovú rovnosť a integráciu žien do trhu práce a aby podporili investície do kvalitných verejných služieb a infraštruktúry starostlivosti;

27. upozorňuje na to, že chýba transparentná metodika formulovania odporúčaní pre jednotlivé krajiny, a na to, že kritériá používané pri ich výbere sú nejasné; varuje, že to oslabuje zodpovednosť a predstavuje riziko nerovnakého zaobchádzania s členskými štátmi; vyzýva Komisiu, aby zabezpečila úplnú transparentnosť postupov a vnútorného rozhodovania vrátane zapojených generálnych riaditeľstiev a posilnila zodpovednosť a výmenu informácií s Európskym parlamentom; je znepokojenie tým, že miera dodržiavania odporúčaní pre jednotlivé krajiny je stále nízka; vyzýva členské štáty, aby lepšie vykonávali odporúčania v oblasti politiky zamestnanosti a sociálnej politiky; vyzýva Komisiu, aby posilnila dialóg s členskými štátmi o vykonávaní existujúcich odporúčaní a usmernení politík zamestnanosti vrátane sledovania súčasných a plánovaných politických opatrení;

28. poveruje svoju predsedníčku, aby postúpila toto uznesenie Rade a Komisii.